

1929

HUDUTLAR VE SAHİLLER SİHHAH UMUM MÜDÜRLÜĞÜ BÜTÇESİ

Sıra No. : 4

HUDUT VE SEVAHİLİ SİHHIYE MÜDÜRIYETİ UMUMİYESİ 1929 BÜTÇESİ HAKKINDA (1/295) NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE BÜTÇE ENCÜMENİ MAZBATASI

12.12.1928

B. M. M. YÜKSEK REİSLİĞİNE

Hudut ve Sevahil Sıhhiye Müdüriyeti Umumiyesi için Tanzim ve Maliye Vekâletince teklif olunup İcra vekilleri heyetinin 5.12.1928 tarihli içtimaında yüksek meclise arzı kararlaştırılan 1928 senesi bütçe kanunu lâyihası ile esbabı mucibe mazbatası ve teferruatı leffen takdim olunmuştur.

Muktazasının İfa ve neticesinin İşarına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

MASARİFİ UMUMİYE ESBABI MUCİBESİ

1. Yedinci faslı teşkil eden gece mesaisi ücretlerinde bu sene evvelkine nisbetle yirmi lira bir tenakus vardır. Ancak bu ücretin sureti itasında tebeddül vardır. Dört beş seneden beri mevcut olup, her sene tahsisatı tezayüt etmekte bulunan gece pratikası ücretleri alakadar memurları tarafından ihzar edilecek evrakı müsbite ve bilahara müdüriyet muhasebesinde ve Divanı Muhasebatta tevkifat hususunda pek çok muhaberat ve muamelata sebep olduğu gibi tahsisat ne kadar artırılmış olsa yine gece pratikası talebeden gemiler adedinin tezayütünden dolayı yetişemeyerek her sene memurların matlubatı kalmakta olduğu nazarı dikkate alınarak 1925, 1926, 1927 senelerinde gece pratikası olarak verilmiş olan mebalighden merkeze, idareye isabet eden vasatı adetler bulunarak gece çalışan memurlara aylık gece mesaisi ücreti maktuası olarak bir cetvel halinde tespit edilmiştir. Bu maktu gece mesaisi ücretlerinin yekûnu senede 9 480 lira tutmaktadır. Ancak Çanakkale'deki tabiplerden maada diğer merakizdeki tabiplerin ve memurunun indelicap İfasına mecbur olduğu gece mesaisiyle vesaiti nakliye müstahdemininin ecnebi memleketlerde zuhur eden hastalıklara göre mütemadiyen tebeddül eden gece mesailerini vasatı olarak tahmin etmek kabil olmadığından bunun için ayrıca 2 500

lira melhuz gece mesaisi yevmiyeleri maddesi ilâve edilmiştir. Bu suretle gece mesaisi ücretlerinin en büyük kısmı tespit edilmiş olacak ve her sene tezyit veya tahsisatı munzamma talebine meydan verilmeyecektir.

2. Dokuzuncu faslın ikinci maddesini teşkil eden 5 000 liralık evrakı matbua tahsisatı zaten mevcut kalmamış ve harflerin tebdili hasabıyla yenitabı icabetmekte olan evrakı matbua için zaruri bir ihtiyacıdır.

4. Evvelki bütçede mevzu ve bu seneki bütçede onuncu faslı teşkil eden müteferrika tahsisatından 360 lira tenzil edilerek resmi telefon tahsisatı olarak vaz edilmiştir. Yine bu fasıldan 750 lira da ücretli mükâleme ve muhabere faslına naklolunmuştur.

5. On birinci İkramiye ve muaveneti nakdiye faslından 2 000 lira tenzil edilmiştir.

On altıncı faslın birinci mazuliyet maddesinden 5 000 lira tenzil edilmiştir.

6. On ikinci harcırah faslının yekûnunda fark yok isede; memurin ve müfettiş harcıraha olarak İki maddeye tefrik edilmiştir.

7. İcar ile temin edilmekte olan merkez ve idareler için evvelki senede mevzu 5 000 lira zaten İki fayet etmemekte olduğu gibi, hali hazırda Urla tahaffüzhanesinde yaptırılmakta olan ve sefaın ashabının bihakkin şikâyetlerini mucip olan itlafı far ameliyesinin İstanbul'da olduğu gibi İzmir limanında yaptırılmasını temin için İzmir'de büyücek bir mahal icarı lâzım olduğundan on beşinci faslın birinci maddesine 2 500 lira ilâve edilmiştir.

8. Yine bu faslın üçüncü maddesi de kadroya ve resmi elbise giyecek olan müstahdeminin adediyle her kat libasın fiyatına göre hesap edilerek 10 000 liraya vaz edilmiştir.

9. On altıncı faslın ikinci emrazı istilâiye hastaneleri tahsisatına 8 650 lira ilave edilmiştir. Hastanelerin teçhizatı fenniyesini fenin terakkiyatına göre İkmal etmek lazım olduğu gibi, senelerden beri tecdit edilmiş olan çamaşırlarının da tecdidi için beş bin ve İzmir'de havayıcı zaruriyenin pahalı olmasına mebni el-

li yataktaki hastanın beherine tahsis edilen mebalîğ ile hademesinin de iâşesi kabîl olamayarak hastane- nin müşkülât içinde kaldığı görüldüğünden İzmir Em- razi Sariye Hastanesi hademesinden beheri için günde kırk kuruştan 3 650 lira hesap edilmiştir.

10. Yine on altıncı faslın üçüncü tebhîr ve istih- mam mevad ve levazımı maddesi iki misline iblağ edil- miştir. Bu tahsisattan itlâfî far ameliyatı için lazım olan kükürt, ispirto vesaire mübayaa edilmekte olup, sahillerimize merbut ve itlaf far ameliyatına tabi olan sefaînin adedi arttıkça bu maddenin de artırılması za- ruridir. Binaberin bu ihtiyacın tezayüdü memleketler- de bahri ticaretin inkişafına delalet eder.

Zaten itlafî far masarifi alâkadar gemilerden alât ve echizenin eskisine mukabil olarak yüzde yirmi beş fazlasıyla ve bulaşık rüsumu namıyla tekrar tahsil edilmektedir.

11. Yine on altıncı faslın altıncı bulaşık gardiyan yevmiyesine 500 lira zammedilmiştir. Bu da yine alâ- kadar gemilerden tekrar tahsil edilmektedir.

12. Vasaiti nakliye masarifi evvelki sene bütçede muhtelif fasıllarda gösterilmiş iken, bu masarifin hep- si aynı fasıl altında cem edilmiştir. Bu faslın birinci maddesine 35 000 fazla olarak 40 000 lira vaz edil- miştir.

Halihazırda mevcut olan vasaiti nakliyei bahriye- den iki istimbob mülga Umuru Sıhhiye İdaresinden müntakîl ve artık yaşları bile malûm olmayan köhne şeyler olup, motorbotların da bir tanesi müstesna ola- rak hepsi müstamel halde satın alınmış ve her sene bir çok masraf edilerek tamir edilmekle ancak deniz üzerinde tutulmakta bulunmuştur. Binaenaleyh bunla- rın kısmen olsun teccid edilmesi sahili sıhhiye hidematı- nın muattal kalmaması için bir zaruret teşkil eylemek- te olduğundan bu sene zarfında iki kuvvetli motorbot satın alınmak üzere tahsisat konulmuştur.

15. Geçen senelerden harcırah, gece pratikası ve- saire tahsisatın ademi kifayetinden dolayı tediye edile- memiş matlubatın verilebilmesi zımında 5 000 liralık tahsisatı munzamma yirminci fasıl olarak vaz edilmiş- tir.

Sıhhiye ve Muavenetî
İçtimaiye Vekili
Doktor Refik

Masarif: Adıye Cetveli Esbabı Mucibcsi Kadroda Tadilat

1. Müdiriyeti Umumiye merkezinde bu ayrıyat muhasibi mesullüğü ile bu memuriyete bir kâtip mev- kii ihdas edilmiştir. Fakat buna mukabil 1928 bütçe-

sinde Galata merkezine merbut bulunan ayrıyat ve Levazım Memurluğu ile bir kâtip mevki tayyedilmiş olduğundan. Bu tebeddüle hakikî zam ancak ayrıyat muhasibi mesulünün pahalılık ve uzaklık zammıyla kâtibinin hükümet makarrında istihdam edilen kâtip- lere temsil edilmek üzere ayda üç liralık maaş farkı ve pahalılık zammından ibarettir.

2. Müdiriyeti umumiye merkezinde evrak me- murluğuna muhassas yirmi beş lira aylıkla ehemmiye- ti derkâr olan evrak ve dosya işlerini tedvir edecek ki- fayetli memur bulmak müşkülâtına mebni bu memur- luk lâğvolunarak yerine diğer devairedeki mümeyyiz- lere temsilen otuz beş lira maaşlı bir tahrirat ve ev- rak mümeyyizliği ihdas edilmiştir.

3. Müdiriyeti Umumiye için müstakillen bir mi- marın mevcudiyeti sahili sıhhiye teşkilâtımızın her ne- resinde tamir veya inşaya müteallik bir iş zuhurun- da mimarın bazan bir kaç defa seyahat etmesini istil- zam ederek ziyade masarifi ve çok defa işin teehhü- rünü mucip olduğundan müdiriyeti umumiye mimar- lığı memuriyeti tayyedilmiştir. Sahili sıhhiye teşkilâ- tından bir tarafta tamir ve inşa işi zuhurunda her yerde mahalli mimari ve fen memurlarından istifa- de edilecektir.

4. Müdiriyeti umumiye binasının ve bahçesinin hüsnü halde idamesi için lazım olan bir doğramacı - boyacı ile bir bahçıvanı ayda altmışar lira ücretle ilâ- ve edilmiştir.

5. İstanbul Limanı için bir fare taharriyatı labra- tuvarı ihdas edilmiştir. Veba hastalığına karşı sıhhi mücadele hususunda fennin bugünkü haline nazaran en mühim vasıta gerek gemilerde, gerek gemilerle münasebette bulunan kara müessesatında mütemadi- yen fare taharri ederek vebaya tutulmuş fare bulu- nup bulunmadığını anlamak ve bu suretle hastalığın insanlara sirayetinden evvel önünü almak olduğun- dan atideki senelerde tedricen diğer büyük limanları- mıza da teşmil edilmek üzere en mühim limanımız olan İstanbul'da bu seneden böyle bir labratuvar te- sisi fenni bir zaruret addedilmiştir.

(Bu labratuvar için yalnız bir tabip ile asistan ve müstahzarların ücretleri bütçe lâyihasına ilâve edil- miş olup, labratuvarın masarifi müdiriyeti umumiye- nin diğer masarifi arasında tesviye edilecektir.

6. 1928 bütçesinde birinci ve ikinci sınıf olmak üzere mevcut olan tahaffüzhanelerden Kavak Tahaf- füzhanesi kadrosu atideki maddelerde arz edildiği üzere İstanbul Limanı sahili sıhhiye merkezine rapt edilmiş ve Tuzla ile Sinop Tahaffüzhaneleri zaten şimdide kadar tesis edilmemiş olan Mersin, Nusay-

bin; Kopmuş Tahaffüzhaneleri kadroları tayyedilmiştir. Bu suretle başlı başına idare edilmek üzere yalnız Urla tahaffüzhanesi Müdüriyeti kalmıştır.

Sinop tahaffüzhanesi indelicap halî faaliyete vaz edilebilmek üzere bilumum teçhizatı fenniyesi ve malzemesi ile muhafaza edileceğinden buranın hüsnü muhafazasından mesul bulunmak üzere bir anbar memuru (aynıyat mutemedi) mevkii ipka edilmiştir. Nezdine muhafızların umumî kadrosundan iki de muhafız verilecektir. Tuzla Tahaffüzhanesi dahî aynı suretle muhafaza edilecek olup, bunun için anbar memuru İstanbul limanı sıhhiye merkezine raptedilmiştir.

7. Hepsî İstanbul Limanının sıhhiye işleri hizmetine memur olan Galata ve Kavak Sahili Sıhhiye merkezleriyle Yemiş Sahili Sıhhiye İdaresi ve Yenikapı Sahili Sıhhiye Muhafaza memurluğu ve Kavak ve Tuzla Tahaffüzhanelerinin hepsinin birden idare edilmesi gerek idare ve gerek tasarruf noktaî nazarlarından müfit olacağı cihetle bunların hepsî İstanbul Liman sahilî Sıhhiye merkezi namıyla bir merkeze raptolunmuştur. Bu suretle bir sene evvelki kadro da aynı hizmetleri ifa için dokuz tabip ile on sekiz memur varken 1929 kadrosunda beş tabip ile on üç kâtip ve memur mevkii mevcuttur. Bir memurla bir kâtip müdüriyeti umumîye merkezinde aynıyat muhasebesine nakledilmiş olmakla beraber İstanbul Sahili Sıhhiye kadrosunda dört tabip ile üç memur mevkii tasarruf edilmektedir.

Hukuk Müşavirine havale edilmekte olan hukuk işleri kendisine verilmekte olan yetmiş beş lira ücret ile mütenasip olmadığından ücreti yüz liraya iblağ olunmuştur.

Kavak Tahaffüzhanesindeki makine memuru aynı zamanda elektrik işlerini dahî ifa ettiğinden ücreti yetmiş beş liradan doksan liraya iblağ edilmiştir.

Yine Kavak tahaffüzhanesinden senelerden beri memurini muvakkate tertibinden istihdam edilmekte bulunan ve Kavak'da indelicap amele bulmak kabil olmadığı cihetle tahaffüzhanenin hidematı hüsnü idamesi için vücutlarına lüzum görülen dört amelej daim otuz beşer lira ücretle kadroya ilâve edilmiştir.

Sahili sıhhiye idareleri arasında bulunan Mudanya ve Gelibolu idarelerinin gerek sıhhatı umumîye, gerek varidat tahsilî noktaî nazarından ehemmiyetleri tenakus ettiği cihetle yirmi lira maaşlı memurları bulunan bu idareler on beş lira maaşlı muhafaza memurluklarına tahvil edilmişlerdir. Buna mukabil Gemlik ve Küllük Muhafaza Memurlukları varidatı tezayüt etmekte olduğu cihetle bir derece daha muk-

tedir memurlarla idare ettirilmek üzere sahilî sıhhiye idaresine tahvil edilmişlerdir.

1928 kadrosunda mevcut olup, da henüz açılmamış olan Atina, Polathane, Ünye, Kozlu ve Derince sahilî sıhhiye muhafızlıklarıyla açılmış olan fakat ne sıhhatı umumîye ne de varidat noktaî nazarlarından idamelerine lüzum bulunmayan İğne Ada ve Silivri Sahili Sıhhiye Muhafaza memurlukları tayyedilmiştir. Yalnız Trabzon'a yakın Moloz mevkiinde bir sahilî sıhhiye memurluğuna lüzum görüldüğünden burada on beş lira aylıkla bir muhafaza memuru mevkii ihdas edilmiştir.

9. 1928 kadrosunda muhtelif tahaffüzhanelere ve merkezlere merbut olarak gösterilmiş olan mubahhirlerin iki aisedi tenzil edilerek hepsî bir arada gösterilmiştir. Fenni ameliyat memuru olan bu memurlar kanuniyet iktisap eden kadroda ayrı ayrı merkez ve tahaffüzhanelere merbut olarak gösterildiği takdirde bunlardan bazılarını indelicap bir mevkiden diğerine nakletmek kabil olamamakta; halbuki ecnebi limanlarda zuhur eden hastalıklara göre sene içerisinde mubahhir ihtiyacı da mevkie göre tebeddül etmekte olduğundan bir mevkide yeniden mubahhire lüzum görülünce diğer bir mevkide lüzumsuz kalan mubahhir mevcut olduğu halde memurini muvakkate tertibinden ücret verilerek yeniden mubahhir alınmaktadır. Kadroda hepsî bir arada gösterilmiş olunca bu suretle indelicap fazla masarife lüzum kalmıyacaktır. Bundan maada mubahhirlerin evvelki senelerde seyyanen on beş lira olup, bu memurların kendi vazifelerinde kaldıkça terfi ümidi olmayınca memuriyette kıdem peyda ettikleri vakit sahilî Sıhhiye İdaresi memurluğu gibi aynı zamanda hesap memuru demek olan mevkilere tayin edilerek terfi arzusunu göstermektedirler. Halbuki pek iyi bir mubahhir olan memur hesap memurluğu vazifesine geçince zayıf kaldığından esasen fenni vazife olan tebhîr memurlarını hesap ve idare memurları sınıfından ayırarak kendi fenni vazifelerinde kaldıkları terfileri ve fenni ameliyat hususunda terfilerini temin etmek mülahazasıyla yirmi tebhîr memurluğundan dördü başmubahhir olarak ve yirmi lira maaşla gösterilmiştir.

10. Zabitaî sıhhiye memurlarıyla muhafızlar da bir sene evvelki kadroda muhtelif merkezlere, idarelere ve tahaffüzhanelere merbut olarak gösterilmiş olduğu halde bunlara olan ihtiyaç da sene içinde tebeddül etmekte olduğundan hepsî birden gösterilmiştir. Umumî adetlerince tahavvül yoktur. Vesaiti nakdiye müstahdemini arasında bir sene evvelki kadroya nazaran görülen bir adet fazla gemi tayfası Galata

merkezine merbut Filyaton makine dubasında çalışan bir tayfanın ayrıca bir hususiyeti olmamasına mebni umum vasaiti nakliye kadrosuna nakledilmesinden mütevellittir. Hakiki fazlalık değildir.

Sihhiye ve Muaveneti İctimaiye Vekili
Doktor Refik

Varidat Cetveli Esbabı Mucibesi

Müdiriyeti Umumiyenin cibayet etmekte olduğu varidat memlekette bahri ticaretin inkişafı ile müte-nasip olarak her sene tezayüt etmekte olduğundan 1929 senesinde muammen varidat olarak 1928 senesi-nin tahakkuk etmiş ve tahsil olunmuş olan hakiki va-ridatına istinat edilmiştir. Yalnız faizden dolayı mu-ammen varidat ihtiyat akçasının tenakus etmesine mebni 40 000 liradan ziyada noksanıyla yalnız on bin lira olarak gösterilmiştir.

Satılacak emval bedeli de yenileri alındığı vakit satılacak iki vasaiti nakliyei bahriyenin bedelleri na-zarı dikkate alınarak 3 000 liraya iblağ olunmuştur.

Evkaftan muavenet olarak gösterilen 150 000 lira 9 . 5 . 1928 tarih ve 1240 numaralı Kanun mucibin-ce vaz olunmuştur.

Sihhiye ve Muaveneti İctimaiye Vekili
Doktor Refik

Yeniden Teklif Edilen Maddei

Kanuniyenin Esbabı Mucibesi

Bu maddei kanuniye Marmara Havzasında işle-yen ve hacimleri yirmi beş safi tonilatodan aşağı olup, Rüsümü Sihhiye Kanunu mucibince beher safi tonilatosu başına iki kuruş resme tabi olan küçük gemilerin her seferlerinde verdikleri rü-sümü sihhiyeden sarfınazar edilecek buna mukabil bu küçük gemilerin zaten tabi oldukları senede bir lira mücellit patente resmine zamimeten senede iki lira ilavesiyle ceman senede üç lira resme tabi tu-tulmalarına mütealliktir.

Marmara denizinde işleyen vapurların her iskele-ye vardıkları zaman sihhi pratika muamelatına tabi tutulmasına lüzum olmadığı anlaşıldığından Heyeti Celilei Vekile kararıyla Marmara denizinde vapurlar için sihhi pratika usulü kaldırılmış fakat küçük ge-milerin bir taraftan seferleri bilinse daha ziyade imti-dat etmesi hasabiyle esnayı seferde ahvali sihhiyeleri-nin tebeddül edebileceği ve diğer taraftan da küçük gemiciler arasında rüsümü sihhiye itası sihhi pratika-ya bağlı bir teamül olarak yerleşmiş olması hasabiyle bunlar pratikadan âzade bırakılınca varidatın ziya-

dan vikayesi pek müşkül olacağı nazarı dikkate alti-narak küçük gemiler için pratika usulü ipka edilmiş-ti.

Halbuki memleketin ahvali sihhiyesi daima tekem-mül eimekte olduğundan Marmara Denizi gibi mah-sup bir sahada işleyen küçük gemilerin seferleri bir iki gün devam etse dahi bunların her vardıkları iske-lelerde yeniden sihhi muameleye tabi tutulmasına ah-vali âdiyede sihhati umimiye noktai nazarından lü-zum bulunmadığından küçük gemilerin de daha bü-yük vapurlar gibi Marmara Havzası dahilinde sihhi pratika muamelesinden azada bırakılmaları zamanı gelmiştir.

Ancak, pratika muamelesinden âzade kalacak kü-çük gemileri iskelelere gerek muvasalatlarında ve ge-rek tekrar hareketlerinde nezaret altında bulundura-rak hareketleri esnasında rüsümü sihhiyeyi tahsil et-mek gayrikabil denilecek derecede pek müşkül ola-cağı gibi, bu hususta ihtiyar edilecek nezaret masari-fi tahsil edilecek resimden ziyade olacağından vari-datın ziyadan vikayesi zımında zaten rüsümü sih-hiye tahsil eden diğer bazı memleketlerde olduğu gi-bi Marmara Havzasındaki küçük gemileri toptan se-nelik bir resme tabi tutarak seyir ve seferlerini serbest bırakmak muvafık olacağı mülahazasıyla bu maddei kanuniye teklif edilmiştir.

Resmin altı ayda bir tahsili keyfiyetine gelince, büyük ve küçük bilumum sefain altı ayda bir defa itlafi fare ameliyesi yaptıрмаğa mecbur olup bunun için sahili sihhiye teşkilâtına zaten müracaat etmekte olduklarından bu suretle resmin senede iki taksitte tediyesi hem gemilerin ashabi için kolaylığı mucip ola-cağı hem de varidatın ziyadan vikayesi zımında mü-rakabe masarifini artırmayacağı mülahaza edilmiştir.

Bu maddei kanuniyenin küçük gemi sahipleri için memnuniyeti mucip olacağı ve marmara havzasının zaten daima tarakkı etmekte olan bahri ticaretini da-ha ziyade teşvil edeceği kaviyen tahmin olunabilir.

Bu suhuletin marmara havzası haricindeki sahil-lerimizde işleyen küçük gemilere dahi teşmili varidi hâtr olabilsede Akdeniz sahillerimiz kısmen ecne-bi adalara ve kısmen Suriye ve Mısır sahillerine pek yakın olmaları hasabiyle bilhassa adalar denizi sahil-lerindeki en küçük gemiler bile senenin en büyük kıs-rında bulaşık olan ecnebi limanlarına gidip gelmek-te olduklarından Akdeniz sahillerindeki küçük gemile-ri dahi her seferlerinde sihhi pratika muamelesinden âzade bırakmak sihhati umumiye noktai nazarından muvafık görülememektedir.

Karadenizdeki sahillerimize gelince, bu sahillere merbut gemiler ekseriya daha büyük olup, iş buldukları takdirde ecnebi limanlarına kadar gittikleri ve ecnebi limanına gidip, gitmiyenleri tefrik müşkül ol-

duğu cihetle bunları her seferlerinde sıhhi mürakabe-ye tabi tutmak zaruri görülmektedir.

Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili
Doktor Refik

